

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 23-24/грудень 2010 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

М. Шевченко

У номері:

- Ще раз про Верхню Рівну ▶ стор. 2
- Освіта у повіті Сучава ▶ стор. 3
- Десятиріччя ▶ стор. 4
- День Голодомору ▶ стор. 5
- «Втеча» Л. Дорош ▶ стор. 6
- Гординя – як отрута ▶ стор. 7
- «Народи визначаються за письменниками» ▶ стор. 8-9
- Столична конференція ▶ стор. 10
- Коляда у гуцулів ▶ стор. 11
- О хто, хто?.. ▶ стор. 12
- Життєрадісні враження ▶ стор. 13
- Маленький Ісусик ▶ стор. 14
- Прадавній календар ▶ стор. 15
- Генеральні репетиції ▶ стор. 16

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Вітаю Вас з Різдвом Христовим та Новим Роком! Хай Різдвяні свята принесуть радість і добробут у Ваші оселі! Хай Господь-Бог дарує Вам міцного здоров'я і сили, щоб перейти у Новий рік без турбот і нестатків! Христос рождається! З Новим роком!

Голова СУР
Депутат Степан БУЧУТА

Два дні святкувала Верхня Рівна 650 років від свого заснування: в суботу, 20 листопада, і в неділю, 21 листопада 2010.

Під проводом Примарії і Місцевої ради Верхньої Рівни, організації СУР, Православної української Церкви і Загальної Школи Верхньої Рівни було організовано багато цікавих культурних заходів у ці два дні.

Об 11-й годині, в суботу, 20.XI.2010, примар Іван Романюк і секретар Юрій Грижак прийняли з хлібом і сіллю почесних гостей із Бая Маре, Сігету, Клуз-Напоки і Верхньої Рівни. Між гостями числилися представник префекта Марамориша, заступник голови Обласного Радника, сенатор С. Бота, примар Сігету Євджения Годжа, дир. обласної бібліотеки Т. Арделян, дир. Сігетського музею п. Данкуш, директор Сігетського радіо Д. Тодя, голова СУР Мараморощини М. Петрецький (і як співорганізатор), із Клузу – проф. І. Семенюк, Онуфріє Вінцелер, І. Арделян, який прочитав поздоровлення від депутата Ст. Бучути, голови СУР (який не зміг прийти на свято).

Після прийняття гостей у приміщенні Примарії була відкрита виставка картин із пейзажами Рівни, намальованими художником А. Даном. Про картини і художника А. Дана говорили як гості із Бая Маре, Сігету, Клузу, так і письменник І. Петровай, І. Романюк, М. Опрішан і проф. Одарка Бовт.

Потім у Культурному домі було організовано офіційне відкриття свята. У президії сіли коло примаря І. Романюка (який керував засіданням) представники області, директор обл. бібліотеки Т. Арделян, примар Сігета Є. Годжа, проф. Одарка Бовт, координатор монографії села, голова Марамороської філії СУР М. Петрецький. У своїх словах гості говорили про село Верхню Рівну, хвалили і поздоровляли примаря; авторів монографії і всіх роняців. Під час свого слова М. Петрецький зв'язався із Генеральним Консулом України в Сучаві, який висловив своє поздоровлення роняцям як на українській, так і румунській мовах.

Презентація книги «Монографія села Верхня Рівна» на румунській мові була зроблена на великім екрані, взявши

ЩЕ РАЗ ПРО 650-РІЧЧЯ ВЕРХНЬОЇ РІВНИ

слово її автори: проф. – Одарка Бовт, В. Куреляк, І. Семенюк, І. Дан, І. Петровай, М. Опрішан і Онуфріє Вінцелер.

Вкінці фестивального засідання примар вручив грамоти від Примарії і Сільської Ради почесним гостям разом із книжкою, автором Монографії. І слід згадати всіх авторів, які попрацювали серйозно і за короткий час (11 місяців), написали «Монографію села Верхня Рівна і Коштиля». Може, вона не є найкращою, може, дещо і неохоплююча, але вона є і варто її прочитати. Можна буде її доповнити, перекласти на українську мову. Автори книжки є: Ю. Албічук, М. Албічук, Ю. Андращук, М. Арделян, Антон Бача (Коштіль), О. Бовт. Ф. Бота, В.

Куреляк, Аурел Дан, І. Дан, М. Добра, Ю. Грижак, А.М. Гера (Коштіль), Е. Опрішан, М. Опрі-

Після презентації монографії відбулося відкриття залу, обладнаного через програму «Бібліонет», який представила бібліотекарка Марія Албічук. Тут відбулася і презентація книжки «Розкажу вам казку-байку», автор Марія Опрішан, і книги «Монолог у Пантеоні» – автор П. Романюк. І не можу стриматися,

щоб не почислити, що із Марією Опрішан Рівна нараховує уже аж сім письменників. І якщо минулого року 2009 надрукували собі книжки аж 4 із Верхньої Рівни: М. Трайста, І. Дан, П. Романюк і А. Тр.-Рушт, то і цього року – 2010 – надрукували (написали) теж 4 із Рівни: М. Трайста, П. Романюк, М. Опрішан і М. Бота. Можна їх поздоровити, а українській редакції і СУР-ові гарно подякувати за допомогу.

Теж у суботу між 15 і 15-30 год. відбувся вернісаж у старовинному залі школи: виставки малюнків учнів, аспектів із шкільного життя, освітніх проєктів, здійснених у школі, позашкільних заходів, влаштування музейного кутка, приготовленого учительками школи, проф. Джетою Петрецькою, отцем Ю. Албічуком під проводом директора школи Лореданою Лушкан.

Після цього всі гості пішли на Коштіль відвідати замок Аппафі і Римо-католицьку церкву. Вернулися назад до Рівної.

На святковій вечері гостей розважав народний оркестр під проводом Ю. Грижака.

День був переповнений культурними заходами, про які можна б написати по окремій статті.

Дан – «Український хор «Ронянські голоси».

Текст і фото:
учит. Іяна ДАН

Стан навчання українською мовою у повіті Сучава 2006 – 2010 рр.

Стан навчання українською мовою у повіті Сучава можна представити, роблячи так званий SWOT аналіз, тобто представлення як позитивних, так і менш позитивних аспектів, які слід покращити. Таким чином, протягом чотирьох навчальних років, починаючи з 2006 до 2010-го року, протягом яких я майже постійно була інспектором з української мови, можемо відзначити наступні аспекти.

Сильні місця

- ♦ Заснування у Коледжі імені Лацку Воде в Сереті чотирьох класів з викладанням української мови, починаючи з 2007-2008 навчального року. У кожному класі є майже 19-20 учнів;

- ♦ Введення предмету Українська мова і література у школах, де його викладання було тимчасово припинено, або де ніколи не вивчався цей предмет, зокрема, у селах Арджел, Мілішівці, Іпотешти, Спертурь, Бродина, Марицея, а також у Радівецькому коледжі та у Сучавському Технічному Коледжі імені Александра Йона Кузи, починаючи з 2007-2008 навчального року;

- ♦ Щорічне зростання кількості учнів, які вивчають українську мову, шляхом заснування нових груп та класів у школах сіл Калінешть-Купаренку, Бродина, Палтіну, Молдови Сулиці та у Сучавському коледжі імені Міхая Емінеску;

- ♦ Організування шкільних конкурсів, ініційованих Сучавським шкільним інспекторатом, як, наприклад: „Слово Шевченка”, „Пошана до рідної мови”, „Весна поезії Шевченка”, національного конкурсу „Разом у різновидності”, який завершився записом DVD та фотовиставкою. Всі ці заходи сприяли зацікавленості учнів до вивчення рідної мови;

- ♦ Учні мали шанс взяти участь у Міжнародному конкурсі імені Петра Яцика, організованому з ініціативи Генерального консульства України у місті Сучава – у 2009-му та 2010-му роках;

- ♦ Надзвичайні результати учнів у Конкурсі декламування віршів на повітовому та національному рівнях, організованому Союзом українців Румунії;

- ♦ Організування двох Національних олімпіад з української мови і літератури 2006-го та 2010-го років;

- ♦ Видання першого журналу, присвяченого XVIII-му випуску Національної олімпіади з української мови і літератури під керівництвом учителя Івана Кідещука та інших працюючих учителів з української мови;

- ♦ Слід відмітити відмінну працю вчителів, які підготували учнів до Національної Олімпіади з української мови і

літератури, як, наприклад: Антонета Кідеша, Анка Штюбяну, Іван Кідещук, Джорджета Штефан;

- ♦ Започаткування та розгортання чотирьох проектів у співробітництві з Департаментом з питань національних меншин, – керівник Делія Мартиняк;

- ♦ Участь педкадрів на курсах з підвищення кваліфікації в Україні в Чернівецькому університеті імені Юрія Федьковича;

- ♦ Розгортання програми підвищення кваліфікації в рамках Сучавського шкільного інспекторату, в якій взяли участь всі вчителі з української мови;

- ♦ Участь окремих педкадрів у процесі перегляду шкільних навчальних програм;

- ♦ Розгортання низки заходів постійної підготовки шляхом організування педагогічних кружків, запрошення методистів з України, а також професора Аспазії Регуш

Зліва – направо: І. Кідещук, Л. Мігок, І. Боднар
Фото: Коля КУРЕЛЮК

та генконсула Юрія Вербицького і консула Василя Неровного;

- ♦ Акція Генерального консульства України у місті Сучаві та делегацій з України під назвою “Буквар – кожній українській дитині” або „Караван книжок”. До речі, були подаровані й різні устаткування та шкільні приладдя;

- ♦ Розгортання численних національних та міжнародних симпозиумів, літніх шкіл з нагоди Року багатокультурності – 2008;

- ♦ На культурному рівні, завдяки невтомній праці вчителів або священників, були засновані вокальні, танцюристські та інструментальні гуртки: у Сереті «Коломийка» – вчителька Янош Зірка, „Негостинські струни” - Майданюк Микола, у Балківцях „Буковинка”- Анка Штюбяну, у Палтіну „Полонинка” – Савчук Іліуце, у Калінешть-Купаренку „Червона Калина” - Мартиняк Делія, у Вашківцях „Веселка”- Кармен Кришмар, у Солонецу Ноу „Майданчик” – священник Николай Николаїшин, у Верхній Бродині „Гуцульські нащадки” - священник Арделян Валентин, у Шербівцях “Віночок” - Мендріштяну Лоредана, в Калінешть - Енаке “Веснянка” - Плекан Нарчіса, у Мілішівцях “ Барвінок” - директор Бреглер Ліліана.

Слабкі місця

- ♦ Відсутність шкільних підручників з української мови та літератури для ліцейних класів, а також підручників „Історії і традицій української меншини”;

- ♦ Недостатня кількість підручників для гімназії, коли ті, які існують, не відповідають переглянутим навчальним програмам;

- ♦ Відсутність Методики викладання української мови і літератури, спеціальних зошитів, додаткового матеріалу, хоча й була низка спроб з нашого боку щодо здійснення цього;

- ♦ Погана дидактично-матеріальна база;

- ♦ Недостатнє фінансування навчального процесу на українській мові;

- ♦ У деяких випадках неефективне спілкування між учителями та батьками.

Загрози

- ♦ Розснування окремих груп та класів внаслідок Термінового розпорядження 1618/2009;

- ♦ Недостатнє фінансування для вивчення рідної мови;

- ♦ Розснування низки шкіл з малою кількістю учнів у 2009 р.;

- ♦ Невідповідне ставлення деяких батьків та директорів шкіл до вивчення української мови;

- ♦ Погане фінансове стимулювання педкадрів;

- ♦ Стриманість окремих батьків щодо вивчення української мови через навантаження шкільної програми;

- ♦ Велика кількість учнів, якими піклуються бабусі та дідусі, після поїздки батьків за кордон на заробітки;

- ♦ Зростання безробіття;

- ♦ Не достатнє пізнання законодавства щодо вивчення рідної мови;

- ♦ Слабке знання прав національних меншин.

Своєчасності

- ♦ Існує сприятливий соціальний клімат та міжкультурний діалог;

- ♦ Існування Змішаної міжурядової румунсько-української комісії з питань аналізу та рекомендації щодо написання нових підручників;

- ♦ Стратегія про децентралізацію навчання;
- ♦ Європейські проекти про укладення партнерства у галузі освіти;

- ♦ Активна співпраця з СУР-ом, Генеральним Консульством України в Сучаві та Департаментом з питань нацменшин;

- ♦ Знайдення фінансових позабюджетних ресурсів для оснащення шкіл шляхом залучення спонсорів;

- ♦ Співпраця із засобами масової інформації для оприлюднення результатів сучавських учнів.

(Продовження на 11 стор.)

Інспектор **Лучія МІГОК**

10 РОКІВ УКРАЇНСЬКОМУ ВІДДІЛЕННЮ СУЧАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. ШТЕФАНА ВЕЛИКОГО

Минуло вже цілих 10 років, відколи заснувався український відділ у престижному Університеті ім. Штефана Великого міста Сучави, відомого зараз не тільки в Румунії, а навіть і в усій Європі своїми модерними закладами та результатами на ниві наукових досліджень, висококваліфікованими спеціалістами, що кожного року покидають ворота європейського «замку» науки та культури.

Між ними, певно числяться і випускники українського відділу подвійної спеціалізації українсько-румунської, українсько-французької та українсько-англійської мов, що зараз викладають свою рідну українську або державну румунську разом із чужими мовами, навчаючи наших дітей вшанувати їх як Божу благодать у спілкуванні із своїми рідними та близькими з європейськими народами, що співживають вільно і дружньо в Євросоюзі.

На велику, важливу подію, присвячену видатному класику української та світової літератури Ользі Кобилянській, що народилась в містечку Гура Гуморулуй Сучавського повіту, приїхали викладачі із Чернівецького Національного Університету ім. Юрія Федьковича із сусідньої України. На протязі трьох днів, 12-14 листопада 2010 р., разом із спеціалістами румунської та української кафедр Сучавського університету, із запрошеними гостями, мовознавцями та літературознавцями, сучавські організатори правильно підкреслили не тільки значення події сповнення десятиліття української секції Сучавського Університету, але й особливу важливість контексту відсвяткування Ольги Кобилянської (27/14

листопада 1863 р.), ім'я якої ЮНЕСКО відзначає разом із усіма великими іменами митців світу.

Міжнародну сесію наукових доповідей «Ольга Кобилянська» у відсутності почесного голови цієї конференції проф. д-ра Мірчі Діакону, історика та критика літератури, завкафедри румунської мови та літератури, д-р доц. Клавдія Костін представила історію ще зовсім молодого відділення української мови та літератури в Сучаві, пригадала і його перших викладачів, з-поміж яких покійного професора та письменника Корнелія Регуша, його дружину проф. д-ра Аспазію Регуш, мовознавця, лексиколога та перекладача, яка зараз на пенсії,

на жаль, знайомила з творчістю класика української літератури Ольги Кобилянської не з румунських перекладів, а із англійських, і залишається зворушеною великим талантом лірика в прозі та аналіста подосі незнайомій письменниці.

Генеральний консул України в Сучаві, вельмишановний п. Василь Боечко, запрошений до слова, відмітив із радістю, що український відділ словесності в Сучаві дав прекрасних випускників, багато з яких працюють з любов'ю по школах Сучавського повіту, навчаючи дітей-українців своєї рідної мови, і надіється, що всі будуть старатися, щоб українське відділення надалі процвітало на фоні добросусідства між Румунією та Україною і партнерства між Сучавським університетом та Чернівецьким національним університетом.

В кінці генконсул Василь Боечко звернувся до прекрасної співпраці видатного літературознавця проф. В. Антофійчука із сучавськими викладачами та, поздоровляючи всіх, побажав хай дасть Бог довге майбутнє українському відділенню Сучави.

У свою чергу заступник консула Генерального консульства України в Сучаві Василь Неровний виразив своє піклування за українцями Буковини та за зріст української секції в Сучавському університеті, якій бажає в майбутньому якнайбільше студентів та викладачів і ще бажає більшого розвитку партнерства із Чернівецьким Національним Університетом Юрія Федьковича.

На знак вшанування вихователів нового покоління українських спеціалістів, вельмишановний консул дякує професорам Аспазії Регуш та Володимирі Антофійчуку.

Проф. Іван КІДЕЩУК

та унів. проф. д-ра Володимира Антофійчука Чернівецького Національного університету ім. Юрія Федьковича, історика літератури, народознавця та публіциста, який працював успішно на кафедрі вісім років, допомагаючи своїм партнерам виховувати в душі української літератури кілька поколінь випускників.

Д-р доц. Клавдія Костін підкреслила, що,

Лист до редакції. До перекладу «Роксолани» румунською мовою

Бухарест, 2 грудня 2010 р.

ШАНОВНЕ ПАНСТВО КОВАЧ,

Яотримала відгук на мій переклад «Роксолани» від автора книги – відомого письменника Сергія Плачинди. Мене дуже зворушило те, що він мені написав, а також його біографічні дані на четвертій

обкладинці останньої, виданої ним книги «Лебедія», про те, «як і коли виникла Україна», – історичне есе, яке мені письменник прислав з автографом.

Посилаю Вам копію його листа до мене та його біографію. Гадаю, що це Вас зацікавить.

Щиро Вас вітаю,
Ольга АНДРИЧ

**ВЕЛЬМИШАНОВНА
І ДОСТОЙНОПОВАЖНА
ОЛЬГА АНДРИЧ!**

Передусім прошу пробащення, що не міг за станом здоров'я ні вчасно відповісти Вам, ні – тим більше – прийхати на презентацію Вашого

чудового перекладу «Роксолани». Але я невимовно вдячний Вам за такий божественний презент – надіслану книгу з Вашим перекладом, що є видатною подією в культурному житті української діаспори.

Моя мати – молдованка, я добре знав з дитинства молдавську, але

забув, проте в основному прочитав Ваш переклад – де вгадуючи, а де перекладаючи, й скажу – Ваш переклад легкий, динамічний – одне слово – талановитий. Велике спасибі!

Надсилаю Вам свою книжку дещо іншого жанру і змісту: історико-популярного. Цим виданням я хотів пробудити почуття національної гідності в українців. Нехай буде Вам на пам'ять – може дасте кому з молодих українців прочитати і перейняти Додою України-Матері.

Дуже цікаво було – і хвилююче, що Ви донька видатного діяча національно-визвольного руху – полковника Гната Порохівського, вічна Йому пам'ять і слава! Вочевидь, саме від батька Вам перейшов Дух боротьби за Укра-

їнську ідею в різних формах виявлення. Власне, Ваш переклад – то є продовження справи батька. Тому Ви в моїй уяві є великою Українкою.

Тож бажаю Вам доброго, міцного здоров'я, радісного довголіття і життєвої снаги.

З глибокою повагою і довічною вдячністю

Сергій ПЛАЧИНДА
15 листопада 2010 р.
м. Київ

П.С. На жаль, мій співавтор – історик Колісниченко – помер.

Автограф на першій сторінці книги «Лебедія»:

Вельмишановній Великій Українці Ользі Гнатівній Порохівській-Андріч з вдячністю за переклад «Роксолани».

Автор Сергій ПЛАЧИНДА

(Продовження на 10 стор.)

Від Посольства України в Румунії

Прес-реліз з нагоди відзначення Дня пам'яті жертв голодоморів

Серед найбільш трагічних сторінок історії українського народу особливе місце займає Голодомор 1932 - 1933 років. Внаслідок зумисних дій комуністичної влади впродовж декількох років Україна втратила близько 10 мільйонів життів.

З огляду на масштаби, жорстокість і цинізм здійснення Голодомору, історія сучасної Європи не має аналогів подібних злочинів. У мирний час і за сприятливих природно-кліматичних умов від голоду помирали мільйони людей.

Тотальне винищення мільйонів українських хліборобів штучним голодом стало свідомою терористичною акцією політичної системи сталінізму. Було порушено соціальні основи української нації, її вікові традиції, підірвано духовну культуру і унікальну етнічну самобутність.

Трагедія голодомору 1932-1933 років в Україні впродовж багатьох десятиліть не просто замовчувалася, а й офіційно заперечувалася правлячою верхівкою СРСР. Її причини, характер, механізм організації і масштаби ретельно приховувалися не тільки від міжнародного співтовариства, а й від кількох поколінь наших співвітчизників.

Лише з здобуттям Україною незалежності правда повернулася до народу, стає його боєм, реквіємом і, одночасно, символом незнищенності.

Щороку у четверту суботу листопада в Україні відзна-

чається День пам'яті жертв голодоморів.

Значним кроком до належного вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932 - 1933 років є спорудження в Києві Меморіального комплексу пам'яті жертв голодоморів в Україні.

ЮНЕСКО, Парламентська Асамблея ОБСЄ, Європейський Парламент ухвалили документи про вшанування пам'яті жертв Голодомору. Святий Престол, а також законодавчі органи 14 інших країн визнали Голодомор геноцидом українського народу, а парламенти ще 6 країн прийняли документи про вшанування пам'яті жертв Голодомору. На регіональному та муніципальному рівнях у 9 державах світу ухвалено 32 рішення про визнання Голодомору геноцидом.

28 квітня 2010 року Парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила резолюцію «Щодо вшанування пам'яті жертв Великого Голоду (Голодомору) в колишньому СРСР», якою визнала Голодомор злочином проти людяності,

закликала держави відкрити архіви, а істориків - здійснювати незалежні дослідження проблеми з метою встановлення повної, об'єктивної, не заполітизованої правди про цю трагедію.

Відзначаючи сьогодні 77-у річницю української трагедії, ми також віддаємо данину пам'яті мільйонів росіян, казахів і представників інших національностей, що померли від голоду в Поволжі, на

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ

Звернення

до закордонного українства з нагоди 77-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні.

В останні дні листопада українці усього світу та міжнародне співтовариство єднаються у скорботі за мільйонами невинних жертв однієї з найбільших гуманітарних катастроф людства - Голодомору 1932-1933 років в Україні.

Історія українського народу сповнена чималою кількістю сумних сторінок і випробувань. Однак, гострий біль від трагедії, яка спіткала нас у мирний час, залишається відчутним і сьогодні.

Немилосердний сталінський режим не міг змиритися з існуванням вільних та непокірливих селян. Голодомор став його цинічною відповіддю на опір народу насильницькій колективізації, а багата хліборобна Україна постала перед загрозою голодного винищення її працелюбного населення.

Наш святий обов'язок сьогодні і в подальшому робити все, щоб нам'ять про загиблих від штучного голоду українців та

представників Інших націй залишалася живою для нинішніх і прийдешніх поколінь, слугуючи пересторогою на майбутнє.

Світова підтримка та співпереживання додають Українському народові духовної сили і впевненості у побудові незалежної демократичної держави» найвищою цінністю якої є права та свободи Громадянина.

Щиро ціную зусилля закордонного українства з поширення правди про причини і наслідки Голодомору, Слова вдячності адресую всім країнам і народам, які поділяють нашу жалобу, допомагають відродити та зберегти пам'ять про пережите лихоліття.

Хочу, щоб у ці поминальні дні ми звернулися у спільній молитві до Всевишнього;

«Упокой, Господи, душі невинно убієнних, а нам, нині суцям, даруй мудрість уникнути трагічної долі минулих поколінь! Вічна пам'ять!»

Костянтин ГРИЩЕНКО

Північному Кавказі, в Казахстані та інших регіонах колишнього Радянського Союзу внаслідок примусової колективізації, що залишило глибокі незагойні рани у свідомості поколінь.

Ми переконані в тому, що

викриття подібних злочинів проти людяності, збереження історичної пам'яті про жертви голодоморів, визнання та вшанування їхніх страждань сприятимуть запобіганню подібних катастроф в ім'я майбутніх поколінь.

Людмила ДОРОШ

ВТЕЧА

Всі пір'їнки захоплено заплодували їхній подрузі за цікаву розповідь, але нашій Пір'їнці навіть в цей час не виходило з голови: дійсно, людська цивілізація така багата й цікава, нам всім є чому повчитися, а мені як це вдасться тут, у музеї? Я в полоні! Хоча їй тут і подобалося, і подруг вона мала гарних, але мандрівна натура прагнула волі, нових польотів, зустрічі з новими друзями.

Вона тихенько схлипнула, але стримала сльози, бо їй було соромно перед іншими пір'їнками. Але її сусідка помітила це і так всі її подруги дізналися, що Пір'інка сумує за своїм попереднім життям.

- Як же нам допомогти тобі? – почали вони міркувати між собою. Ми ж не можемо покинути музею...

От все, й ніч темна настала, всі пір'їнки послули, лише наша мандрівниця не може стулити очей, все думає, що ж їй робити, як вирватися на волю?

- Знаю, знаю! – раптом закричала вона, а її подруги перелякано попрокидалися, не знаючи, що сталося. – Треба зв'язатися з моїм давнім другом Вітром і він мені допоможе.

- Але ж як зв'язатися з ним, адже ми зачинені в приміщенні, а вітру сюди доступу немає.

- Я знаю, як це можна зробити, – додала помітно пожвавлена Пір'ін-

ка. – Коли наступного тижня прибиральниці митимуть вікна, роблячи весняне генеральне прибирання, нам треба всім в один голос позвати Вітра!

Чесно кажучи, не всі пір'їнки були переконані в успіху цієї операції, але так як іншої ідеї не мали, то погодилися.

Коли вікна були широко відчинені, вони на Пір'їнчине раз, два, три, голосно позвали:

- Вітре, вітре! Лети сюди!

Так, як люди не можуть чути

мову звірів та неживих предметів, то і прибиральниці нічого не почули, лише зауважили, що в музеї великий протяг і почали швиденько мити вікна, аби скоріше їх позачиняти.

- Дядечку Вітре, де ж ти? – жалібно промовила Пір'інка, побачивши, що вже чимало вікон було помито і зачинено.

- Я тут, Пір'інко! – весело озвався до неї Вітер. – Як тобі

живеться, маленька? Чому позвала, перекинутися словом, дізнатися, як у мене справи?

- Ні, Вітре... – сумно відповіла вона. – Я хочу вирватися звідси.

- Але як же я можу допомогти тобі? – задумався Вітер. – Ти приклеєна до маски, а я не маю рук і мого подиху не вистачить...

- Ні, я знаю, що треба зробити, тільки ніхто, крім тебе, мені не може допомогти, – пояснювала Пір'інка. – Пам'ятаєш олівця-дивовця, якого вкрала Баба Яга, тому що все, що він починав малювати, оживало? Так от, полети до нього і нехай він намалює музей масок, а в нім – мишку. І тоді та мишка опиниться тут, обережно перегризе своїми зубками ниточки, які мене тримають на масці, а ти підходиш мене і так врятуєш мене!

Сказано – зроблено. Вітер вилетів через вікно і полетів до хлопчика, де проживав цей дивовижний олівець. Йому пощастило – він застав їх вдома, тож Олівець-дивовець не забарився і хутенько намалював кімнату музею, а в ній – маленьку мишку. І враз пір'їнки музею весело закричали:

- Миша, миша!

Добре, що прибиральниці вже збиралися йти, а то вони, на відміну від пір'інок, не зраділи б миші. Мишка, як того від неї й чекалося, обережно перегризла ниточки, які тримали Пір'інку, і ось вона, піднята на крила дядечка Вітра, вже вилетіла з музею через останнє напівпрочинене вікно:

- Прощайте, милі подруги, і вибачайте, що не залишилась з вами! – встигла вона вимовити, і через секунду-дві вже була за стінами музею, вдихала прохолодне свіже повітря, яке п'янило її, як ніколи, усміхалася сонцю, птахам, травам. Вона була такою щасливою!

◆ Людмила Дорош народилася 2 червня 1978 року в українському містечку Долинська Кіровоградської області. В 1997 році закінчила вищий педагогічний коледж ім. В. Сухомлинського з м. Олександрія Кіровоградської області. Вищу освіту здобула в Бухарестській Академії економічних наук в 2006 році, але й до того часу, і після того працювала й працює в Союзі українців Румунії. Спочатку – техноредактором та кореспондентом для журналу «Наш голос», а з 2007 року – редактором дитячого журналу «Дзвоник».

Її літературний дебют відбувся в журналі «Наш голос». Перша її збірка під назвою «Пісенька дощу» побачила світ в 2006 році і адресується дітям. В сьогоднішньому номері пропонуємо вашій увазі уривок з нової дитячої збірки Людмили Дорош під назвою «Дивовижні пригоди Пір'їнки», що в підготовці до друку.

ВІЛЬНЕ СЛОВО

НАЙБІЛЬШИЙ ТОРГОВИЙ КОМПЛЕКС В ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІЙ ЧАСТИНІ РУМУНІЇ

На початку місяця листопада в місті Бая Маре відбулося урочисте відкриття торгового комплексу-молла «Голд Плаца» в присутності інвесторів та представників органів місцевої влади.

Торговий комплекс «Голд Плаца» розміщується на площі 30 тисяч кв.м. Для його будівництва було внесено капіталовкладення сумою 70 мільйонів євро.

В приміщенні комплексу «Голд Плаца», окрім численних торгових районів, існує і найбільший гіпермаркет КОРА, який займає площу 4 500 кв.м. і в якому працюють 300 осіб. Там же знаходиться і кінотеатр СІТІ, який займає 6 залів для спектаклів на 1150 місць, 6 екранів і ультрасовремену апаратуру.

Для розваги відвідувачів існує більше ігрових автоматів, більярд, бар і ресторан.

Проф. Іван ЛАЗАРЧУК

Презентація українських книг

За ініціативою СУР, у Культурно-інформаційному центрі у складі Посольства України в Румунії була проведена презентація книг українських письменників Румунії, виданих у 2009-2010 рр. Мета цієї презентації була така ж сама, як і на виставці Гаудеамус, – популяризація видань СУР серед зацікавлених українською літературою читачів.

Фото Михайла ТРАЙСТИ

Відкрив презентацію радник-посланник посольства Юрій Вербицький, який в своєму слові пропонував знайти метод для того, щоб книги українських письменників Румунії доходили до відомих бібліотек України.

На презентації були присутні письменники Іван Ковач, Микола Корсюк, Корнелій Ірод, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, які представили свої книги і прочитали коротенькі уривки зі своїх творів. Всі присутні були згодні, щоб організувати такі презентації регулярно як у Бухаресті, так і у повітах, де проживає українська меншина.

Роман ПЕТРАШУК

– Гей Пихонько й Бундючносте рідненькі, де ви, де?.. – Тут, тут ми, батеньку, в нашому тепленькому куточку..

Гордість (гординя), як поняття, розглядається в двох видах, а саме гордість – як почуття особистої гідності, самоповаги і почуття задоволення від усвідомлення досягнутих успіхів, переваги в чому-небудь. Або ж – як пиха.

«СИНУ, ПРОСЛАВ СЕБЕ В МІРУ СВОЄЇ ВАРТОСТІ...»

Біблійний мудрець Сирах наводить таку пораду: «Сину, прослав себе в міру своєї вартості». А друге поняття гордості – це почуття пихи, зарозумілості і бундючності, що в релігійних текстах називається гординею, яку вважають одним з найтяжчих гріхів.

Така гордість проявляється в різних формах. Хтось мріє про марнославність, яка ніби єдина причина всього хорошого докола себе, що все залежить від неї і тільки вона може вирішити всі його проблеми, проблеми рідних і навіть спільноти, серед якої живе. Про таких людей апостол Лука пише: «Така людина безглузда, бо забуває, що вона тільки попіл і порох». Такі люди бажать, щоб їх постійно звеличували, прославляли. Іншим, достойним поваги, задрять і з зухвалим поглядом дивляться на всіх.

«НЕ НЕСИСЯ ВИСОКО...»

«Гордість – це найбільше з лих», – говорить Святий Йоан Золотоуст. А народне прислів'я каже: «Не несися високо, щоб не впасти глибоко». Теж в народі вважається, що гордість завжди йде поряд з глупотою, бо розумна людина – скромна навіть і тоді, коли має особливі заслуги, важливі результати в роботі і коли її висуюють на високу посаду.

Народна мудрість вчить: «Не дай, Боже, з Івана пана», бо, якщо якимсь дивом гордий попаде на невідповідне місце, почне зневажати всіх, вимагатиме поваги для себе і величання, зневажатиме підлеглих.

«ГОРДИНЯ – ЦЕ ОТРУТА, ЩО ВБИВАЄ...»

Святий Антон пише: «Всі гріхи погані перед Господом, але найстрашніший з гріхів – це гординя, пиха. Гординя – це отрута, що вбиває невинних, чесних, беззахисних.

Горда людина будь-яким способом шукає і вимагає честі, слави і похвали, хоче бути важливою особою серед рідних, друзів і знайомих, хоче мати зверхність у всьому. Якщо хтось противиться її бажанням, сильно гнівається і мститься. Втративши пошану, горда людина обурюється і нарікає на всіх, втручається самовільно в чужі справи, хвалить себе, підноситься над іншими і ніколи не бачить свої хибі, недоліки.

«ВЛАДА? – СУЄТА-СУЄТ І ТОМЛЕННЯ ДУХУ...»

Горді хваляться своїм багатством, силою, розумом, владою. Про такі речі премудрий Соломон, говорить: «...Все це – суєта-суєт і томлення духу».

Звичайно, треба відрізнити гордість від доброї самоповаги. Кожна людина заслуговує повагу з боку інших і має право на самоповагу, якщо вона живе поважно, працює порядно.

ДОСТОЇНСТВА І ПАМ'ЯТЬ ПРО НИХ...

Багато людей носять в собі важливі людські цінності і заслуговують на щирий привіт і на людську вдячність за свою невтомну і благородну роботу, чи творчість. А так, як життя швидкоплинне, не завжди встигаємо їм подякувати, тому деякі з них, з почуття достоїнства, не чекають визнання їх труда, живуть скромно, так само тихо, без похвал відходять у вічність, хоча пам'ять про них залишається в добрих серцях.

– Гей Пихонько-голубонько й Бундючносте рідненькі, де ви, де?.. – Тут, тут ми, батеньку, в нашому тепленькому куточку..

Проф. Василь АРДЕЛЯН

Щоденник ненародженої дитини

Аборт, відомий як переривання вагітності або «кюретаж», є великим гріхом перед Богом. На жаль, статистика показує, що Румунія має найвищий рівень абортів у світі. Господь може простити будь-який гріх, крім гріха вбивства.

Хоча важко знайти людину, котра б не любила дітей, ми часто задумуємось над тим, скільки дітей сьогодні залишаються без права на любов, турботу і... життя.

Якщо ви, через будь-які причини, хочете зробити аборт, подивіться на нього:

Моє життя почалося сьогодні!

Мої батьки навіть не знають про це. Я ще менший яблучного зернятка, але це уже Я!

Одні кажуть, що я не реальна особа, що тільки моя мама існує. Але я реальна особа! Так як крихітка хліба є також хліб, я і моя мама – дві реальні особи.

Я буду... дівчинкою! В мене буде темне волосся і карі очі. Мій ротик уже почав відкриватися.

Через рік на моїм обличчі появиться перша усмішка, а моє перше слово буде МАМА! Кожний день я ледь-ледь підрастаю. Сьогодні моє серце почало битися, і до кінця життя буде битися кожної хвилини в його ритмі. У мене на руках уже появилися пальчики. Я буду тягнути маму за волосся. Тільки сьогодні лікар сказав, що в неї буде дитина! Чи ти радієш, мамо? Думаю, що мама і тато шукають прізвища, але навіть не знають, що я дівчинка.

Я б хотіла, щоб мене звали Марія! У мене уже росте волосся м'яке і пухнасте; навкруг мене темно, але коли мама принесе мене на світ, буде тільки проміння сонця і квіти. Але більш за все я хочу побачити маму. Напевно, вона уже відчуває биття мого серця. Мамо! – у тебе буде чудова дитина!

Минуло кілька днів... Сьогодні моя мама зробила аборт. Не робіть так, як зробила вона! Не лишайте себе обманути! Інформуйте серйозно про наслідки аборта!

Аборт не є вирішенням ваших проблем! Якщо Бог поклав дитину у вашу утробу, Він допоможе вам, незважаючи на ситуацію: треба, щоб ви тільки попросили допомогу, а це вас нічого не коштує, тому що діти – це найбільше благословення від Бога, вони висвітлюють наше життя.

«Пустіть дітей! Не бороніть їм приходити до мене, бо їх є Царство Небесне». Мат(19-14).

Анна КОЛОПЕЛЬНИК

«НАРОДИ ВИЗНАЧАЮТЬСЯ ЗА ПИСЬМЕННИКАМИ»

Іван Драч: Я 30 років був членом КПРС -

Ірина СЛАВІНСЬКА

Алфавітне інтерв'ю
— від А до Я

Чикаленко колись казав, що Україну треба любити не до глибини серця, а до глибини кишені. На жаль, до глибини кишені Україну люблять тільки бомжі... Якби я зустрівся з Богом, то я би вибачився за те, що я такий.

Іван Драч - неоднозначна фігура українського культурного простору. В літературі доби "шістдесятників" його поезія свого часу наробила чимало шуму. В кінематографі саме на сценарії Драча було створено низку справді культових фільмів - "Пропала грамота", "Криниця для спраглих", "Камінний хрест".

Водночас, письменнику часто дорікають надто рівними взаєминами з будь-якою владою. За СРСР Драч отримав дві державні премії - премію УРСР імені Тараса Шевченка та Державну премію СРСР. За доби правління Кучми - орден князя Ярослава Мудрого, а за Ющенка - звання "Герой України". В сучасному контексті широко обговорювали участь Драча та інших митців у Гуманітарній раді при уряді Януковича.

"Українська правда. Життя" поставила Івану Драчу зо три десятки запитань, аби помандрувати в часі та спробувати розібратися в усіх цих парадоксах. В результаті поговорили про живих класиків, президентів у ліфчиках, соняшники та Параджанова.

А
Авторитет

Народи визначаються за письменниками. Україна - це вже держава, яка намагається стати державою з різним успіхом. Я колись не дуже вірив, що за мого життя Україна постане державою. Але вона таки постала - і я мав до того певну причетність.

Яке ваше місце в становленні України?

Ну, раз абетка, то я скажу по абетці. А, Б, В, Г, Д... От я - це "Д". Драч.

Б
Бажання

Хотілося б, щоб український народ, українська нація, український етнос більше

відповідав би своїй суті як народ, як нація - як поляки, росіяни, німці, французи.

То нація тотожна етносу? Тоді що розуміти під "етносом"?

Якщо розуміти націю в сенсі політичному, то вона, звичайно, не тотожна етносу. Тут треба іти за Липинським, а не за Донцовим.

Коли казати про етнос, то цей час вимагає щось і від етносу. Ми бачимо, що Меркель, яка думала зібрати до купи всіх німців, турків і сербів, не вдалося цього зробити. Тепер вона закликає, що всі, хто хоче бути в Німеччині, мають шанувати німецьку мову та культуру. Французи почали говорити про це ще раніше. Поляки взагалі можуть бути взірцем у цьому аспекті.

То що - українська Україна, українське походження з діда-прадіда?

Мені видається, що це не є основним. Коли я вишукую все, написане про Івана Гонту, то найкраще про нього написав Антонович, а це був напівмадьяр-напівполяк. При цьому він вчитель Грушевського та один із основоположників українського

буржуазного націоналізму, чи як там це тепер називають.

То що важить?

Важить мова та духовна наповненість - культура, відчуття своєї приналежності до України. Ще Леся Українка писала: "Послухаєш, як вони по-українськи говорять - то ліпше б вони говорили по-китайськи".

В
Влада

Коли йдеться про Маргарет Тетчер і Вільяма Голдінга, то було би дивно, якби Голдінг займався політикою. Він писав свої романи, а Маргарет Тетчер займалася політикою.

Але такі нації, такий народ, як в Україні, щойно стає на ноги. Коли тут літератори пішли в політику, то це було те ж саме, що й Грушевський або Петлюра в політиці. Вони не були фаховими прописними політиками,

але почали займатися політикою.

Чим краще буде розвиватися українська політика, тим далі будуть віддалятися літератори від політики.

Як політика вплинула на вашу літературу?

Це треба читати. Одна з моїх останніх книжок зветься "Противні строфи". Там, звісно ж, політика вплинула. Сама назва говорить, що вони противні - це вплив політики.

Ви могли б творити зовсім поза політичним контекстом?

Я і так багато творю поза політичним контекстом. Ось коли я пишу про Набокова, який прилетів до мене метеликом - то це не політика.

Сучасним українським літераторам варто було б іти в політику?

Думаю, що ми, люди старшого покоління вже приречені на політику. До мене щодня багато людей ідуть, як до депутата на прийом, хоча я давно не в парламенті.

А молодше покоління 50-літніх - Юрій Андрухович, Оксана Забужко - цього вже не потребує. Олесь Доній, Кость Матвієнко, їхні ровесники - це політики.

Чому?

Бо Україна вже відбулася як держава. Вже є надія. Я чую, що щось творче і незворотне відбулося з етносом.

Г
Громадська гуманітарна рада

Коли Янукович вручав Шевченківську премію Михайлу Андрусяку за його трьохтомник про УПА, то я підійшов і привітав його з тим, що він переступив свої межі та вручив цю премію. Президент повинен бути президентом всіх українців - і я привітав його з тим, що він став на цей шлях.

Ось чому я не відмовився від участі в Гуманітарній раді. Там я буду намагатися зберегти все, що можна зберегти. Зараз є багато речей, які треба захищати.

Які конкретно?

Музеї в Києво-Печерській Лаврі - це речі дорогоцінні. Києво-Печерська Лавра не повинна бути осередком тільки релігійної духовності. Вона має бути осередком духовності взагалі - все ж змінилося.

Зараз інші релігії, наприклад, католики в Ватикані, намагаються впускати якомога більше людей до своїх пам'яток. А ми ніби намагаємося заховати те, що в нас є - Катерину Білокур, Марію Приймаченко. А хай би ті, хто прийшли молитися, подивилися б і на живопис Білокур. А хто прийшов до Марії Приймаченко, помолитися.

(Продовження на 9 стор.)

«НАРОДИ ВИЗНАЧАЮТЬСЯ ЗА ПИСЬМЕННИКАМИ»

гріх було б не вважати мене конформістом

(Продовження. Поч. на 8 ст.)

Крім музеїв, які ще проблеми гуманітарної сфери бачите?

Гуманітарна сфера не активна. Вона цікава, але розпорошена. Я трохи знаю, що відбувається в літературі, малярстві, музиці, кіно. Там потрібна концентрація людей. Також треба виставляти те, що маємо.

Треба підняти те, що лежить на поверхні, але ніби не є основоположним - український спів. Є прекрасний співак Анатолій Мокренко. Він родом із Сумщини і вже багато років проводить там фестивалі народної пісні - шкільної, сільської, районної.

Спів і хори - велике багатство українського народу. Педагогічний університет ім. Драгоманова виношує ідею про тезу "Заспіває школа - заспіває Україна". Все це робитимуть майбутні вчителі, які там вчать. Анатолій Авдієвський - центр цього руху, ректор університету - теж з Сумщини.

Євгенія Мірошниченко колись мені жалілася, що виховує співаків і співачок, які їдуть у Москву, Варшаву, в Італію. Вона носилася з ідеєю Малої опери в Троїцькому домі на Лук'янівці. Зараз я маю порозуміння з Новохатьком - і ми хочемо зробити Музичний дім саме там, на Лук'янівці.

А ще є музей Бориса Гмирі. Раніше таких людей набагато прицільніше шанували... І Козловського, і Гмирю, і Петрусенка...

Хто все це профінансує?

Я думаю, що просто треба розумно розпорядитися бюджетом. Не потрібно великих грошей. А коли говорити про школу, то все це іде в системі освіти. Табачник стане самим співучим міністром. Добрий парадокс.

Серед молодшого покоління українців є думка, що в сфері культури надто часто звертаються до минулого, що бракує погляду в майбутнє. Що про це думаєте?

Думаю, що вони мають рацію. І тому треба велику та прицільну лінію вести на освоєння англійської мови. Саме завдяки англійській мові піднялися Індія, Китай і Латинська Америка. Мусять англійською вести діалог німці з французами, а іспанці з італійцями. Мусимо і ми.

Сам Бог каже, що треба зосередитися на майбутньому. Треба вчити і російську, і англійську - це не заважатиме патріотизму. Та особливо треба зосередитися на англійській. Російськомовний Юрій Ілленко в Канаді та США одночасно вчив на кінофестивалі обидві мови. Зараз мені важко уявити більшого націоналіста.

Дисидент

Я себе ніколи не вважав дисидентом. Я ніколи ним не був.

Я вважав себе людиною з патріотичними поглядами. Я не прагнув виступати та голосно говорити про ці погляди - я хотів їх втілювати за допомогою своєї реальної роботи. Я був як робочий віл, робоча бджола, я не був людиною, що б'є в барабан і кричить про себе.

Так само я дуже шанував Івана Дзюбу, котрий робив свою роботу та водночас голосно говорив про свої погляди. Також любив Аллу Горську та Віктора Зарецького - вони були моїми друзями, їхній син та невістка - також мої друзі.

Якщо ви не дисидент, то вас можна назвати конформістом?

Звичайно. Я 30 років був членом КПРС. Гріх було б не вважати мене конформістом. Скрипник і Хвильовий були комуністами і великими українцями.

Але "конформіст" для мене - не лайливе слово. Це людина, котра знає ситуацію, розбирається в ситуації та робить ті кроки, які вважає потрібними.

Енергія

Мені вистачає енергії. Як казав Сталін, посилаючись на Антея, можна притулитися до землі - і буде енергія.

Я можу навіть підзаряджати інших - я люблю своїх людей. Люблю також своє село, де черпаю енергію. Люблю місто, в якому живу, попри те, що воно до мене жорстоко ставиться, попри те, що воно вбило мого сина. Я люблю Київ-убивцю. Намагаюся зрозуміти, за що. Це трагічно і боляче.

Але так багато прекрасних речей навкруги. Я тішуся, що живу.

У вас є життєва ціль, сенс життя?

Це саме життя. Щодня я оточений радостями та печалю. І радості, і печалі - це величезні крила. В мене великий розмах крил - і в трагізмі, і в радощах.

Не боїтеся смерті?

Боюся болю. Смерті не боюся.

Журналістика

Я думаю про журналістику краще, ніж вона сама про себе думає. Я вважаю її четвертою владою. Вона наймолодша за віком представників - журналістами є переважно молоді люди. Це надзвичайно цікаво - і Юля Мостова, і Сергій Рахманін, і журналісти "Дня", і "Коментарі", і Анатолій Стреляний, і Віталій Коротич.

Але журналістиці бракує гостроти, відваги та відчайдушності. Трохи не вистачає інтелекту. Взірець - італійський журналіст Роберто Савіано та його репортаж "Томорра" про італійсько-китайську корупцію.

В Україні журналістика справді є четвертою владою? Чи це лише словосполучення?

Як і інші влади. Як і законодавча, виконавча та судова влади, журналістика має свої плюси та мінуси.

Забобони

Коли бачу kota перед собою, то намагаюся знайти гудзика. Чи, принаймні, за пупчик тримаюся.

Але це таке. Я для себе відкрив справді дивні речі.

Колись мого сина переслідували та шукали в Європі. Тоді ж до мого будинку злетілися сови. Вночі вони не давали спати - пугутькали без кінця. В якусь ніч я роззлився, набрав камінців і хотів у них кинути. Але докинути не міг, бо там високі сосни.

Так пройшло два-три дні. Потім онучка Павличка покликкала мене, і я побачив, як прилетів лелека та почав клекотати на тих сов. І вони одна за одною одлетіли. Залишився тільки один лелека. На той час син уже звільнився від переслідувань.

Я ніколи не думав, що бувають такі зв'язки між світом душевним і світом людським.

Інтелектуал

Я тішився, коли мої друзі Мирослав Попович і Сергій Кримський покликкали мене писати разом з ними книжку про Сковороду. Кожен писав свої розділи. Думаю, вони не взяли б до себе найдурнішого письменника.

В Західній Європі "інтелектуалами" називають людей, які є публічними представниками інтелігенції, своєрідними рупорами. Ви безперечно відіграєте цю роль. Як вам у ній живеться?

Я не щодня задумуюся над усім цим. Я не думаю про те, як має себе почувати інтелектуал.

Якби вам самому потрібно було якось окреслити свою роль в українському суспільстві, то який "ярлик" ви б обрали?

Соняшник. І в пору цвітіння. І в пору виробництва олії. Соняшник дуже виснажує землю. Як і рапс...

(Далі буде)

Відгук до перекладу «Роксолани» румунською мовою

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

ПРО ПЛАЧИНДУ СЕРГІЯ ПЕТРОВИЧА

– відомий український письменник, громадський діяч – народився 18 червня 1928 року на хуторі Шевченка поблизу Єлисаветграда (нині Кіровоград) у селянській родині. Саме насувалася колективізація – сталінська доба знищення українського селянина-господаря. Вигнання родини з рідної хати, що її батьки збудували своїми руками. Поневіряння, Голодомор – 33, коли він – завдяки самопожертві рідної матері – лишився єдиним живим хлопчиком на все вимерле село. Перші трудові кроки токаря, вантажника, жаткаря. І знову голод – 1947-ого...

Такі «віхи» формували письменника-громадянина й націоналіста. Автор 40 книг. Серед них – екологічний роман «Ревучий» (на захист Дніпра), що 20 років пробивався крізь цензурні загати... Збірка історичних повістей «Неопалима купина» (у співавторстві), через яку – переслідування, цькування, перебування в чорних списках ЦК КПУ та КДБ – списках літераторів, яких заборонялося друкувати й згадувати в пресі... А ще: книги історичних повістей «Київські фрески» та «Козаки в Дьонкерку». Біографічні романи-есе «Олександр Довженко» та «Юрій Яновський»... Книга життя письменницького «Міфи і легенди Давньої України». Публіцистична книга «Україна в небезпеці». Зрештою – повість-есе «Лебедія» (Як і коли виникла Україна). Тепер третє видання.

Сергій Плачинда один із небагатьох українських письменників, якого не зламала кагебістсько-комуністична система, який за складних умов завжди правдиво висловлював свої думки.

Шановний пане редакторе,

Щирий привіт передає Вам Юрій Паращинець.

З нагоди Різдва свят посилаю Вам мої колядочки на 2 голоси, які поповнять хоролий репертуар для однорідного двоголосого хору.

Надіюся, що ці дві мініатюри будуть поміщені на сторінках «Вільного слова» і сподобаються диригентам наших шкільних хорів.

З пошаною до вас, ще веселий... діабетик.

Юрій ПАРАЩИНЕЦЬ.

22.11.2010

м. Клуж-Напока

БУХАРЕСТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ 2010 р.

4 грудня 2010 р. відбулася Бухарестська конференція СУР. На конференцію були запрошені Степан Бучута, голова СУР, Маркіян Кулик Посол України в Румунії і Віталій Тиміш – радник.

Після презентації звітної праці за чотири роки Ярослави Колотило у рамках СУР присутні оцінили на *дуже добре*, активну українську діяльність. Потрібно сказати, що існували критичні зауваження щодо діяльності Бухарестської філії, а також і позитивні пропозиції щодо динамізації діяльності СУР. У такому значенні Михайло Михайлюк запропонував здійснити внутрішній перепис стосовно членів Бухарестської філії СУР і надіслати молодих бажаючих кандидатів в Україну для здобуття знань у галузі журналістики з метою зміни у майбутньому.

Фото автора

На виборах були висунуті кандидатури Ярослави Колотило і Михайла Трайсти. Була переобрана голова Бухарестської філії СУР у особі Ярослави Колотило і сформований новий комітет філіалу: Михайло Трайста – перший заступник, Микола Онужик – заступник, Роман Петрашук – секретар, Маріанна Мігайляну – скарбник, Богдан Клемпуш, Християн Шушко – члени.

Делегатами на з'їзд були запропоновані: Ярослава Колотило, Іван Робчук, Микола Корсюк, Роман Петрашук, Богдан Мойсей, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста.

Роман ПЕТРАШУК

МОВИТЬ ДІВА СИНУ

Andantino

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Voice 1

Будь зо мно-ю ви - ну,
О, не пос-ти - жен - ний

Voice 2

1-Мо - вить Ді - ва Си - ну,   Будь зо мно-ю ви - ну.
2. О, не - о - бій- мен - ний,   О, не пос-ти - жен - ний,

1

Бо Ти зве - лив ме - не взя - ти   За Ма-тір є - ди - ну!
Спи Ти дов - го, рос - ти ско - ро,   Мла-ден-че бла - жен - ний!

2

Бо Ти зве - лив ме - не взя - ти   За Ма-тір є - ди - ну!
Спи Ти дов - го, рос - ти ско - ро,   Мла-ден-че бла - жен - ний!

3. Я в тобі надію, Сину мій, лелію:
Де сам будеш, мене візьмеш,
Ти мій Добродію.

4. Скажи Правосуде, де хто з вірних буде?
Хай зі мною пред Тобою
Стануть всі людіс.

5. Щоб Тебе молити і Тебе просити,
Щоб Ти дав нам в своїм царстві
Вовік-віків жити.

КОЛЯДКА

Слова: К. ПЕРЕЛІСНА

Музика: Ю. ПАРАЩИНЕЦЬ

Allegretto

1 Тем - но - ї но - чі Зо - рі за - ся - ли,
2 Лю - ди, ра - дій - те, Хрис - та ві - тай - те,

Ан - ге - ли лю - дям Ра - дість зві - ща - ли:
Бо - жо - му Си - дяну Сла - ву від - дай - те!

„У Виф - ле - є - мі В стай - ні на сі - ні,
Сла - ва на не - бі Бо - гу свя - то - му,

Хрис-тос ро - див - ся Ісїм на спа - сін - нн, сїн - ня!“
На зем - лі спо - кій Ро - ду люд - сько - му, сько - му.

Радуйся, Земле, Син Божий народився!..

КОЛЯДУВАННЯ У ГУЦУЛІВ

Колядування – це одна з найглибінніших, найінтимніших гуцульських традицій. В генах християн Землі закладена Вість про народження Спасителя світу, а в нашому народі ці зерна розквітли букетом чудових звичаїв.

Різдвяні свята нерозлучно з'єднані зі спогадами дитинства, з найсокровеннішими переживаннями душі.

Колядування у гуцулів – це естафет поколінь, в якому передається все краще, викристалізоване, вишліфоване, що несе суть людського ества, зміст буття людини в Богові. Наші давні предки святкували народження Сонця, а ми святкуємо народження «Світла для світу», нашого Сонця - Ісуса Христа.

Кожна християнська хата в часі Різдва перевтілюється на стаєнку, в якому народився Ісусик. М'яке сіно на столі, що перетворилося на ясельце, обгортає калач, хліб-символ Христа – «Хліба вічного».

Всі християни стають не просто споглядачами, а реальними учасниками цього містичного дійства. Так, в народній традиції з року в рік переживається, все глибше і глибше засвоюється найбільша подія в історії людства – втілення-прихід в людській подобі Сина Божого, Спасителя світу.

А гуцули зуміли в особливий спосіб з покоління в покоління згармонізувати колядування з вченням Церкви і відчуттям, переживанням душі народу.

Наймолодшими колядниками на Гуцульщині, головню на Галичині, є вертепники, або ангелики. Вони одягаються в довільний одяг, поверх якого часто прилаштовують білі крильця, – адже символізують ангелів, які звістили Радісну Вістку Землі. Обов'язковим атрибутом є церковця, або зізда-зірка, які зсередини підсвічуються і крутяться на держачі. Вік вертепників необмежений – від найменших до найстарших.

Наступні пастушки, – це вже трішки старші діти, одягнені в довгі вишиті сорочки, підперезані попружками, з бартками в руках, як пастухи в полонині, адже вони символізують собою тих пастухів, простих людей, які першими привітали Новонародженого. В колядах, окрім традиційних благовістей, які співають вертепники, з'являються спеціальні коляди, в яких оспівується радість людей, прославляється добро, чесність, відвага, любов, інші християнські чесноти, підноситься прохання до Бога.

В королі, як кажуть румунські гуцули Буковини, – Іроди, йдуть юнаки. Вони є праобразом тих царів, які прийшли вітати Дитину і принесли дари – золото, ладан і смирну. Одяг королів подібний до пастушків, але підперізуватись вони можуть вже й пасами-

чересами, як дорослі. На головах-корони. Обов'язкова бартка-символ духовної зброї, якою борються зі злом. У королів з'являються нові слова-ролі, в яких розповідається про їх історію та місію, також співаються колядки. Таким чином колядування охоплюються всі, хто вітав першим Ісуса з Неба і на Землі.

Обов'язковим атрибутом всіх колядників – освячений хрест, який дається цілувати домашнім, і дзвіночок, як голос небесної благовісті, що скликає на свято. Стара церковна коляда, як кажуть гуцули мого села, завжди колядує під супровід скрипки.

Члени церковної коляди під час свят перебувають на особливому статусі відповідальності і пошанування, адже символізують самих апостолів Христових, учнів апостолів та всіх праведників, що проповідують Христа. Колядник поводить стримано, гечно, не водиться з жінками. Готуючись до цього дійства, справжні колядники, а таких більшість, очищають себе Святою Сповіддю і зміцнюють Святим Причастям. Відповідальність за гідність колядників несе береза, котрий є і творчим керівником. (Колие)

Я пам'ятаю, що всі колядники були одягнені в святковому народному строї і дзвоном дзвіночків

звіщали всім добру новину, пробуджували душі християнські від сну гріховного.

Колядування в гуцулів набули форми народного Богослужіння. Колядники моляться поіменно за живих і померлих, випрошують у Господа всього необхідного для повноцінного християнського життя, складають подяку, прославляють ім'я Господнє. Жодну хату не минають, бо Христос приходить до всіх і до кожного, а найперше – до хворих стареньких, самотніх – всіх потребуючих. Кожна гуцульська господа звеселяється колядою.

Колядників приймають дуже гостинно, гечно з ними обходяться, бо труд народних апостолів нелегкий, і чекають на них в кожній хаті. Колядники не тільки колядують і моляться, але й співають, танцюють, забавляють господарів і гостей.

Особлива місія колядників – приймання офіри на храм Божий. Тому 50-60 років тому, будучи дитиною, дуже добре пам'ятаю, що колядникам давали за колядування ковбаси, буджениці, будженої солонини, калач, зерна, і кожна газдиня для Коляди приготувляла гарний вишитий рушник. Сьогодні дають колядникам (Церковній коляді) тільки гроші, і всі – лише для церковних потреб. Колись одержані продукти роздавали бідним, хворим та стареньким, а тепер здані суми вживаються для церковних потреб. Після закінчення колядування, берези (відповідальні колядницьких партій) передають гроші отцеві-парохіві, котрий дає звіт християнам і думку, що здійсниться із зібраної суми.

Знаючи, що всі гроші, зібрані Колядою, йдуть на церковні потреби, кожний господар старається вручити колядникам досить багато грошей (у моєму селі – по 3-4-5 мільйонів старих левів).

Неможливо на папері передати глибину і величність колядування на Гуцульщині, але почувши, хто хоча б один раз був учасником цієї містерії – зустрічі з Живим Богом-Немовлям, – спрагло бажає зануритись в неї знов і знов.

Така сила безмежної глибини Божої Любові, зігрітої творчим серцем гуцулів.

Важливе те, що звичай колядування у гуцулів не переривається, не перестає побутувати, незважаючи ні на різні видозміни духовної культури людей (від язичництва до християнства), ні на гоніння та переслідування зі сторони безбожної влади, яка довго панувала і на гуцульських землях.

Велику спасительську дію має коляда на людські душі, очищуючи їх, підносячи до духовних висот, зміцнюючи духовною силою, наповнюючи розум, все ество повноцінним сенсом буття.

Таки жива Коляда, живе Христос серед нас, жива душа народу, бо з Колядою, з Богом ми вічні!

Радуйся, Земле, Син Божий Народився!

Юрій ЧИГА

Стан навчання українською мовою у повіті Сучава 2006 – 2010 рр.

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Перспективи для 2011-го - 2012-го років

- ♦ Заснування нових українських класів у Сереті;
- ♦ Підписання угоди про співпрацю у рамках Програми Транскордонного Партнерства з Чернівецьким Управлінням в питаннях освіти;

- ♦ Друкування підручника для IX класу, написаного вчителем Іваном Кідешуком;
- ♦ Розгортання ініційованих проектів сучавськими школами за фінансовою підтримкою СУР;
- ♦ Заснування класів та навчальних груп у місцевостях, де існують філії СУР - Данила, Ботошеніца, Марицея, Дарманешти – за прямою участю лідерів цих організацій;

- ♦ Обладнання кабінетів з української мови і літератури меблею, відеопроєктором, дидактичним приладдям, необхідним для відповідного проведення уроків;
- ♦ Друкування підручників, спеціальних зошитів;
- ♦ Вимога: більше місць у ліцеях та різних факультетах для українських учнів;
- ♦ Винагородження вчителів,

які здобувають гарні результати в рамках заходу «Вчитель року»;

- ♦ Обмеження організування фестивалів та підбадьорювання шкільних конкурсів;
- ♦ Фінансова підтримка мало-забезпечених учнів та студентів;
- ♦ Організування літніх курсів, тематичних екскурсій, таборів для учнів;
- ♦ Співпраця з учителями з України;
- ♦ Зустрічі між учнями та керівництвом СУР для того, щоб пояснити їм, чому корисно вивчати рідну українську мову, які перспективи у них є щодо працевлаштування.

О хто, хто Миколая любить?..**«Я СВЯТОГО МИКОЛАЯ У ВІКОНЦІ ВИГЛЯДАЮ, ЖДУ ДАРУНОЧКІВ БАГАТО... БО Я СЛУХАВ МАМУ Й ТАТА!»**

В багатьох народів світу у грудневу ніч чекають діти своїх казкових героїв, що приносять подарунки.

Із різних румунських журналів я дізнався, що у Швеції – це королева Світла, яка виходить на вулицю, маючи на голові корону зі свічок. Діти супроводжують її і за це отримують подарунки.

В Італії малючі з нетерпінням чекають на Фею Бефано, яку зображають доброю старою чарівницею з мітлою в руках, що через комин залітає до хати і кладе подарунки малим дітям у черевички (черевички), або панчохи.

Діти Норвегії твердять, що Святий Миколай живе в їхній країні і щороку саме від них вирушає в світ. У далеку дорогу він вирушає з мішком різних подарунків, їде на санчатах, запряжених великим рогатим реніфером.

Миколай мусить побувати у кожній слухняної дитини, яка з нетерпінням чекає на нього.

Європейські звичаї проникли і в Росію, – так створився образ Діда Мороза, який злився з образом Санти-Клауса. Асистує Дідові Морозові Снігуронька.

У нас, в Румунії, на 6 грудня, а хто тримає свята за старим стилем, і також в Україні, в ніч на 19-ого грудня, терпляче чекають Святого Миколая і діти, і дорослі. У цю ніч приходить Святий Миколай і кладе у чоботи, або коло чобіт, подарунки. До гарно запакованих подарунків часто прив'язують символічну, якщо можна, посріблену різочку з березових або інших гілок (як пам'ятку,

що неслухняних дітей нею карають). В очікуванні Святого Миколая діти пишуть листи до нього, в яких розповідають про свої мрії і бажання. В день свята заведено ставити сценетки про доброго святого, в яких серед дійових осіб також є ангели і чортик, який пустує і робить ангелам дрібні пакості.

Тому два роки, якраз на 6 грудня, на Святого Миколая, учителі української мови

Сучавського повіту мали нагоду побачити таку сценетку в Балківській восьмирічці, підготовлену викладачкою Анкою Штюбіану.

Насправді ж, Святий Миколай не казкова особа. Це єпископ, який походив із Греції і жив у XIII ст., дуже дбаючи про дітей, сиріт, старих і хворих людей. Не виставляв своїх добрих справ напоказ, був скромним і слухняним, але, завдяки великому милосердю і любові до дітей, став відомим багатьом народам світу. В грудні вони відзначають день його пам'яті.

Під час приготування до Миколаєвих днів дуже добре навчати дітей пісеньок про Святого Миколая, і такий віршик:

Завтра в наш рідненький край
Завітає святий Миколай.
Принесе в своїй торбині
Для усіх дітей гостинці.

Я Святого Миколая
У віконці виглядаю,
Жду даруночків багато...
Бо я слухав маму й тата.

Мій святецький Миколаю,
Приходи скоріш, благаю...
Я до тебе помолюся
І тихенько притулюся.

В грудні 2006 р., якраз в день Святого Миколая, на запрошення Школи села Білоберезки Верховинського району (Україна), я мав нагоду побачити, що все село Лівобережжя Черемоша святкує свято єпископа Миколая. У школі діти представили сценічну картину на одну дію «О хто, хто Миколая любить...», а мами в день Святого Миколая приготували різноманітне печиво і ласощі, серед яких – так звані тістечка – «миколайчики», якими обдарували дітей та всіх присутніх. Пам'ятаю, що «миколайчики» були дво-які: одні для посту, а інші з яйцями та сметаною.

Особа Святого Миколая в християнських державах була, є і буде пошанованою. Скрізь йому зводили храми, співають пісні, декламують вішовані рядки. Дуже багато людей сподіваються на покровительство цього надзвичайно доброго і милосердного святого. Але ніхто так не любить старенького, як дівора. Звісна річ – є за що!

Поки Святий Миколай ладнає на подарунки свої небесні сани, всі діти готуються до зустрічі. Певне, що більше шансів – у слухняних хлопчиків та дівчаток, бо саме таких найбільше любить Святий Миколай. Зрештою, кожен щось отримає – залежно від того, що заслужив!

Нині, дорогі діточки, ви маєте нагоду показати своїм ровесникам, як треба зустрічати Святого Миколая.

Юрій ЧИГА,
учитель, Сучавський повіт

Данієль ГРИНЧУК

ВИКЛИКИ СУСІДСТВА

■ КОРОТКИЙ ВИКЛАД АВТОРА

(Закінчення. Поч. в н-р 21-22/2010)

Українські організації – зокрема ОУН та Українська Повстанська Армія (УПА) – намагалися створити незалежну українську державу, яка б включала й північ Буковини (і навіть весь край), Бессарабію та Мараморощину. Наприкінці міжвоєнного періоду буковинські українці, під впливом німецької пропаганди, сподівалися створити власну державу, шляхом приєднання окремих територій від Польщі, Румунії та Чехословаччини. Український ревізіоністський

рух наткнувся, однак, на радянську силу, а його головні лідери були змушені, за іронією долі, втекти до Румунії.

Друга світова війна спричинила величезні втрати та масштабні демографічні мутації, які поклали край полікультурності історичної Буковини. Щойно після спалаху війни низка центрально – та східноєвропейських політичних лідерів, серед яких і Едуард Бенеш, політик з глибоко демократичними поглядами, або Владислав Радкевич, глава екзильного уряду Польщі, підтримали ідею здійснення змін населення, як рішення численних проблем, викликаних етнічним розмаїттям у цьому дуже комплексному та етноконфесійно різноманітному геополітичному просторі. Видатний румунський демограф Сабін Мануїле зробив таку ж пропозицію, яку окремі фахівці назвали

прагматичним демаршем на території Румунського королівства, що припускала переселення/обмін населенням усередині румунського простору. Проект Сабіна Мануїле не був втілений у життя, але згадується в сучасний період фахівцями в цій галузі (посилаючись на прецедент обміну населенням, що був здійснений між Румунією та Болгарією на базі Крайовського мирного договору, укладеного 7 вересня 1940 року, а також на документ, укладений між Румунією і Туреччиною 4 вересня 1936 р.).

Історична Буковина була поділена у відповідності до Паризького мирного договору (10 лютого 1947 р.) між Румунією та Радянським Союзом. Водночас, після створення Залізної завіси (жовтень 1947 р.), країни цього регіону розвинулися у тоталітарному режимі лівоекстремістської спрямованості. Південь історичної Буковини (значна частина Сучавського повіту) та Чернівецька область (Україна) створюють край, що відрізняються особливими характером та еволюцією на протязі своєї історії.

Переклад на українську мову
Василя КАПТАРА

Іван РЕБОШАПКА

Життєрадісні враження Лесі Українки від її перебування в наших околицях

Немалу цікавість викликають у нас, україномовних читачів Румунії і шанувальників української літератури, інформації про перебування у нашій країні того чи іншого письменника України, тим більше класичного і видатного, як, наприклад, Леся Українка, якої життєрадісні враження від її перебування у румунському місті Sâmpulung Moldovenesc та в його околицях дуже

цікаво висвітлені у листуванні поетеси з ціложиттєвою її близькою подругою Ольгою Кобилянською (див.: *Леся Українка*. Зібрання творів у дванадцяти томах. Том 11. Листи (1898-1902). Редактор тому Ф. П. Погребенник. Упорядкування та примітки О. О. Білявської, Вид-во «Наукова думка», Київ, 1978; Том 12. Листи (1903-1913). Редактор тому В. Л. Микитась. Упорядкування та примітки В. Ф. Святюця, Вид-во «Н. д.», К., 1979). Принагідно відмітимо, що, на жаль, настільки цікавої інформації не подано ні у виданому в нас у Румунії томику Лесі Українки «Лірика» (Критеріон, серія «Мала бібліотека», Бухарест, 1976), ні у шкільних підручниках з української літератури. Такою інформацією як у пересічного читача, так і у шкільної молоді можна викликати літературознавчу курйозність, живіше уявлення про українську поетесу і душевне зближення до неї.

Як взагалі відомо, Леся Українка багато подорожувала у різні країни, перебуваючи, головним чином, на відомих у той час лікувальних курортах, оскільки її всього лише 42-річне життя було постійною боротьбою з невиліковною хворобою. Подорожувала вона і задля того, щоб спізнати якомога більше світу та його красу і цивілізацію.

Будучи відмінні своїм походженням,

вихованням та характером, цих двох письменниць душевно зблизили суттєва неблаганність долі, по-різному виявленої в кожній з них зокрема, та велика приязнь і щира взаємна тривка дружба. Ще до їхнього особистого знайомства Леся Українка пише 20 травня 1899 р. з Берліну, що уявила собі Ольгу Кобилянську з її «швидкої і прихильної відповіді» (листом – *I.P.*) такою, «якою бачила Вас досі в Ваших творах», виражаючи одночасно своє бажання взаємного сподобання: «Хотіла б я, щоб Ви могли так само сказати і про мене, коли побачите мене». А через 10 днів, у листі від 30 травня того ж року з берлінського шпиталю вона повідомляє Кобилянській своє враження про буковинських її однокраян, враження, постале внаслідок початку щирого листування з Кобилянською та з обізнання з творами останньої: «Мені здається чомусь, що на Буковині люди інакші, сердечніші, хоч справді я про Буковину нічого не читала, окрім Федьковичевих та Ваших оповідань» (Листи. Том 11, с. 119; далі – скорочено). З творів Кобилянської Леся Українка ознайомила і з красою природи Буковини та назавжди полубила її, як це впливає з листа з Києва (30 січня 1900 р.), в якому вона висловлює свою надію за зароблені гроші (дописами до російських журналів) «на літо» виїхати «на зелену Буковину», яку, як підкреслює вона, «Вірте чи ні, а ми зеленої Буковини більше прагнемо, ніж паризької вистави, надто як начиталися Вашої «Некультурної». Що то за пишне оповідання, ота «Некультурна»! Я не вмію розказати Вам, яке чудове враження справила вона на мене. Які типи, які пейзажі! В нашій літературі нема пейзажиста над Вас, і я не знаю, як готова оцінити Вас за се, бо дуже люблю пейзаж в літературі, і завжди мені його бракувало в нашому письменстві (...)...читаючи, я раз у раз покликувала в думці: «Браво, панно Олю! Es lebe die Kunst! Es lebe die Freiheit» («Хай живе мистецтво! Хай живе свобода!»,- *нім.*) (...)... найсильніші місця подібні до fortissimo доброго піаніста, що ніколи не буває різке».

Ознайомленню Лесі Українки з незвичайною красою Буковини послужили й інші твори Кобилянської: «Ваше «Під голубим небом,- пише вона в іншому листі,- дуже мені сподобалось (...). Се високопоетична річ і до того ж оригінальна. Ви артистка (...)...я се люблю над усе. Es lebe die Kunst!». Саме тому-то після 9 днів від пережитої трагедії – смерті 3(16) березня 1901 р. близького її друга С. К. Мержинського – Леся Українка у листі з Мінська зізнається, що її вивели б з вкрай пригніченого душевного стану лагідне ставлення до неї Ольги Кобилянської і улюблена нею краса Буковини: «... я, бачите, жива, хоч не знаю, як сказати,- здорова чи ні?» (...) ... страшенно втомлена фізично і морально і, здається, спала б без кінця...».

«Але єсть у мене ще одно бажання, таки справжнє, виразне бажання, се поїхати до Вас на зелену Буковину. Мені хочеться Ваших тихих речей, Ваших лагідних поглядів, Вашої ще не чуваної для мене музики, мене ваблять Ваші незнані, а вже милі гори і вся Ваша країна, що здавна мрією моєю стала. (...) Так чи інакше, я по великодні вдома не лишуся, я не всиджу на місці. Се дивно: я втомлена і розбита, а проте щось мене жене в світ, кудись так, де я ще не була ніколи, далі, далі, все далі...». Тому вона просить Кобилянську: якщо збирається «на весну в гори» (в кимполунзькі околиці – *I.P.*), щоб зачекала на неї, бо хоче «виїхати (з Києва) по Великодні так близько 7 апріля», має побути кілька днів у Львові (...), а «десь так між 10 і 15 апріля могла б бути у Вас» (т.11, с.216).

Мрія Лесі Українки нарешті збулася. Познайомившись особисто з Ольгою Кобилянською в Чернівцях, вони разом відвідали старшу сестру Кобилянської Євгенію Урицьку, відвідали село Стрілецький Кут, потім направились до Кимполунга. Дуже цікаво було б дізнатися, де (в кого) жили вони. В одному з листів Леся Українка подає таку адресу: Oesterreich, Bukowina, Kimpolung, bei Frau Susanna Niesner. Отож, варто б комусь «поритись» по місцевих архівах і виявити невідомі досі, але дуже цікаві дані.

Перший лист Лесі Українки з Кимполунга до Ольги Кобилянської датований 6 червня 1901 р., зразу ж після двох днів (!), як «панна Ольга поїхала від мене додому» (до Чернівців – *I.P.*), як пише вона у листі від 7 червня своїй двоюрідній сестрі Аріадні Михайлівні Драгомановій.

(Далі буде)

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Різдво Христове одне з найбільших релігійних свят. За біблійним свідченням – це день народження Сина Божого – Ісуса Христа.

На Україні-Русі Різдво Христове запроваджено у X ст. разом із прийняттям християнства. Історія вважає, що Різдво запозичено християнами з язичеських культур, коли відзначалося народження богів – давньоєгипетського Осіріса, давньогрецького Діонісія, давньоіранського Мітри та ін. Дати цих свят припадали на кінець грудня, початок січня.

За період свого закріплення християнська церква поступово витіснила давні свята. Спочатку 6 січня було потрійним святом народження, хрещення й богоявлення Христа. У IV ст. 25 грудня почали відзначати народження, а 6 січня – хрещення та бого-

явлення. І лише наступного століття Різдво Христове міцно увійшло в життя християн.

На Русі Різдво Христове прийшло разом з прийняттям християнства.

Першими, хто сповіщав про народження Христа були діти, які обходили багаті й бідні оселі, співаючи колядки та щедрівки. Колядників чекали з нетерпінням і віддячувалися їм яблуками, горіхами, бубликами. Вважалося, що чим більше дітей завітає до хати, тим щедрішим для її господарів буде Новий рік. Колядувати по хатах з вертепом ходили лише хлопці, оскільки вважалося, що першими мають з'являтися представники чоловічої статі.

Різдво Христове – це свято любові, яке зобов'язує нас шанувати і любити всі творіння Божі.

І.П-К

Йосип СТУЦЮК

МАЛЕНЬКИЙ ІСУСИК

*Маленький Ісусик не спить,
не дрімає,
Своїми рученятами весь світ
обіймає.*

*І вашу хатину, і вашу родину,
І всю Україну –
Христос ся рождає!*

Лана РА

ДЕ ЖИВЕ СВЯТИЙ МИКОЛАЙ?

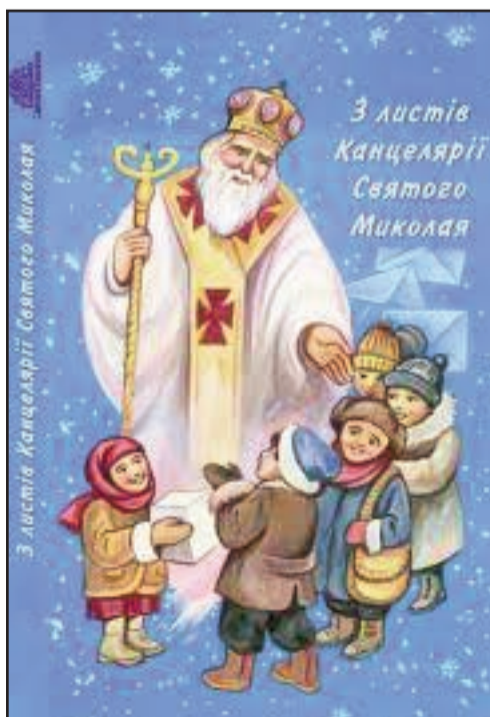
(Закінчення. Поч. у н-р 21-22/2010)

На великому Дубі ростуть яскраві жолуді, що сяють, наче зірочки, вони містять в собі бажання людей, але тільки щирі та добросердні бажання, бо зло до цієї галявини ніяк не може потрапити. Зло, що схоче потрапити сюди, зустрічають два здоровенні Орли-стражі. Це птахи з величезними могутніми дзьобами, які можуть розбивати кам'яні гори, з величезними кігтями, що розтрощують найміцніші скелі, в яких пір'я – гострі стріли, а погляд ніколи не засинаючих очей випромінює блискавки. Ще жодне зло, жодне лихо не втекло від покарання Орлів-стражів.

Біля величезного Дуба росте Калина Добра. Пилок її квітів найчарівніший, він містить в собі добро, а плоди Калини – ягідки – містять красу. У Калини є одна гілочка, що не квітне цвітом і не вкривається плодами, то гілочка – чарівна сопілочка, звуки якої лунають добром і можуть добиратися до злих сердець, щоб хоч трішечки пом'якшити злосерддя.

Великий Дуб і Калина ростуть посеред квіткової галявини, і квіти там небачено дивовижної краси та небачено яскравих кольорів. Ті чудові квіти – то людські мрії. Вони ростуть, квітнуть, випромінюють красу. А коли щасливі мрії здійснюються, тоді вони перетворюються на метеликів, та таких казково-чудових і життєрадісних, що всі звірі, пташки, а ще сонце і небо душевно посміхаються, коли дивляться на них.

Ось саме в такому лісі під величезним Дубом і живе добрий святий Миколай. Та він не просто так собі сидить, ні, він дійсно живе, весь час допомагаючи людям і тваринам.

Мудрий Сокіл злітає до Миколи та й каже:

– Миколо, там далеко, за морями ліс горить.

Микола тоді щойно надсилає дощові хмари до лісу.

– Миколо, війна у людей.

Тоді Микола бере калинову сопілочку, що зроблена з гілочки Калини Добра і грає на

ній, а звуки летять добрими пісчинками до сердець людських.

Ну а всі звертання, прохання про допомогу Микола сам чує, бо лунають вони через весь ліс:

– Миколо, допоможи!

– Миколо, порятуй!

Всім, хто звертається до нього, Микола не відмовляє, а допомагає.

Один раз на рік, 19 грудня, Микола вирушає по Землі та всім малцям і звірятам, які слухаються мами й тата, він дарує подарунки. Всі мешканці чарівного лісу дапомагають Миколі зібрати мішок здійснення бажань. Там є і подарунки, і здійснені мрії. А ще Микола бере із собою чарівну скриньку, в якій тримає найчарівлішу суміш у світі – пилінки з квіточок Калини Добра і краплинки з двох річок: Золотої Річки Любові та Срібної Річки Щастя. Все це змішує Микола в дрібненькі зірочки-пилінки. В свою казкову ніч, коли вже всі подарунки роздані, Микола облітає навколо Землі й розкидає той чарівний, життєдайний пилок, який проникає у кожне серце, що б'ється на Землі. Ну, а потім повертається до себе у ліс і – знову за справи, знову допомагати всьому живому.

Ну от, друзі, тепер ви вже знаєте, де живе добрий дідусь святий Микола. Тому не забудьте загадати бажання, яке засяє зірочкою в жолуді на вічнозеленому Дубі, та не забудьте про свої щирі серця мрії, що розквітнуть дивовижними квітками на квітковій галявині. Але головне – майте чуле, доброзичливе серце, збирайте у нього тільки пилок добра, і тоді до нього з легкістю зможуть потрапити чарівливі хвильки Річок Щастя і Любові.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Леся ВОЗНЮК

ЧАРІВНІ ЛІТЕРИ (АБЕТКА)

Д
Дрібний дощик-дивачок
Нам танцює гопачок.
Дім, дерева і доріжки
Допоміг помити трішки.
Ще й для дівчинки Даринки
Дощ залишив дві
краплинки.

Е
Страус ему – енергійний,
Елегантний, емоційний.
Етикету він охоче
Малюків навчити хоче:
– На екскурсії в савані
Будьте чемні та охайні!

Є
Нахвалявся єнот єхидні:
– Європеєць я віднині!
Буду я гриби збирати
І за євро продавати.
Всяк з єнота лиш кепкує,
А за євро – не купує.

Що ми знаємо про ЄС?

Спочатку ЄС складався з 6 країн: Бельгії, Італії, Франції, Німеччини, Люксембургу та Нідерландів.

В 1973 році до ЄС приєдналися: Данія, Ірландія та Велика Британія.

В 1981 до ЄС приєдналась Греція.

В 1986 році до ЄС приєдналися: Іспанія, Португалія.

В 1995 році до ЄС приєдналися: Австрія, Фінляндія та Швеція.

В 2004 році до ЄС приєдналися: Чехія, Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Угорщина, Мальта, Польща, Словенія, Словаччина.

В 2007 році Болгарія та Румунія приєдналися до Євросоюзу.

...Деякі країни подали заявки про вступ до Європейського Союзу?

Існують 2 “країни-кандидати”: Туреччина, Хорватія.

Віра БАГІРОВА

ХРИСТОС РОДИВСЬ!

Христось родивсь!

Родився Той,

Хто дасть нам мир і супокой,

Хто нам любов-надію дасть,

Покров і силу, й благодать.

Ходімо вслід за пастирями,

Даруймо злото за царями:

Серця молитву, славу щирю,

І нашу непохитну віру.

ЯКИМ БУВ ПРАДАВНІЙ КАЛЕНДАР?

У льодовикову епоху (десь 30 тисяч років тому) жили собі доісторичні люди, котрих ми нині зведемо кроманьйонцями.

Головним їхнім заняттям було полювання на диких тварин. Мали примітивну зброю – списи й стріли з кам'яними наконечниками. Для успіху полювання мисливцям необхідне було систематизоване знання сезонних змін у природі, іншими словами – якийсь календар. Винайшли його не одразу. Минали роки й віки. Нарешті, внаслідок нагромадження досвіду і розумової праці багатьох утворився первісний календар. Звісно, в ньому ще не могло бути астрономічних відомостей, назв місяців тощо. Це були просто малюнки-символи, які мали певне значення. По них мисливці приблизно знали, коли випаде сніг, почнеться міграція тварин, коли риба піднімається в річці проти течії, коли прилітають птахи...

Так, зображення бізона, котрий линяє, означало весну. Бізон із гладенькою шерстю – осінь. Прадавні художники малювали символи на скелях за допомогою природних барвників, що були під руками, наприклад, кольорових глин.

Наскельний календар мав і магічне та ритуальне значення. Ідучи на лови, мисливці спочатку «вбивали» мальованого звіра. Це мало гарантувати успіх на справжньому полюванні.

Пізніше доісторичні хлібороби мали вже зоряний, місячний і сонячний календар, в яких відбилися чимало астрологічних спостережень. І це тоді, коли ще не було ні писемності, ні системи чисел.

Учені встановили, що в льодовикову епоху існувало понад десяток різних систем, символів і позначень.

І. П.-К.

Паралелі двох прославлених гумористів

ГЕНЕРАЛЬНІ РЕПЕТИЦІЇ Б. НУШИЧА Й О. ВИШНІ

♦ У грудні 1936 року Бранислав Нушич захворів. Здавалося, дні його лічені. Криза настала з 17 на 18 грудня. Газета «Політика» підготувала траурну рамку, а репортер сидів біля ліжка гумориста, чекав... щоб зателефонувати в редакцію про кончину.

Але Нушич на вмер. За тиждень він вийшов з кризи, а за місяць уже приймав друзів, яким розповідав про «генеральну репетицію смерті».

♦ Літнього ранку 1948 року мешканців Ірпінського Будинку творчості письменників схвилювала сумна звістка: Остап Вишня тяжко захворів - прорив виразки. В Ірпінь прибув спеціальний санітарний поїзд, щоб одвезти Павла Михайловича до лікарні. За Вишнею прийшли дві дівчини-санітарки з ношами.

Але Володимир Сосюра та Юрій Мокрієв самі взялися однести хворого до станції.

Обережно винесли Вишню з кімнати надвір. Накрапав дощик. Кілька крапель упало Павлу Михайловичу на щоки. Він поворухнувся і заговорив:

– Хлопці, скажіть... а ноші у вагон-ресторан пройдуть?

«Хлопці» трохи не випустили ноші з рук! А коли наближалися до станції, де зібралось багато людей, назустріч вийшла Катерина Миколаївна, дружина Максима Рильського. Вона журно глянула на ноші, на Остапа Вишню і в розпачі промовила:

– Павле Михайловичу... Що ж це?

– Нічого... Це ще тільки генеральна репетиція.

Справді, гумористи в усьому світі схожі. Після цієї «генеральної репетиції»

Остап Вишня прожив ще 8 років, Бранислав Нушич - майже півтора.

Нушич знав, що в редакціях були заготовлені некрологи, і попросив познайомитися з ними. Прочитав він і програму похорону, до якої вніс свої зауваження.

– Коли ви вже почали правити, то виправте і дату вашої смерті, - бовкнув репортер, який чергував колись біля хворого.

Нушич усміхнувся:

– Чого не можу, того не можу. Це не в моїй силі. Лікарі забороняли йому працювати, але він писав, на заборону махнув рукою:

– Краще вмерти живим, ніж жити мертвяком!

Підготував І. КОВАЧ

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ТА НОВОРІЧНИМИ СВЯТАМИ ВІТАЄМО НАШИХ ЮВІЛЯРІВ!

♦ Ліліану ЦІМБОТУ (3 грудня 1967 р.) – банатську українку, технічного секретаря Тіміської філії СУР.

♦ Василя БАРШАЯ (9 грудня 1943 р.) – уродженця банатського Копашилія, випускника Української сігетської педагогічної школи, Бухарестської консерваторії ім. Чіпріана Порумбеску, колишнього першого радника Міністерства культури і культур Румунії та директора Констанцького мистецького коледжу, поета, автора збірки «Поезії» і нової збірки поезій «Стоголоса луна», композитора. Тепер на пенсії.

♦ Терезу ШЕНДРОЮ (12 грудня 1956 р.) – випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде. З травня 1978 р. почала працювати в газеті «Новий вік», опісля – у «Вільному слові» та «Українському віснику». Секретар СУР.

♦ Марію ШТЕФАН (27 грудня 1969 р.) – випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде і факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та російської мов. Деякий час працювала редактором «Вільного слова», сьогодні – технічний секретар Марамороської філії СУР.

♦ Ярославу КОЛОТИЛО (28 грудня 1954 р.) – випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та факультету іноземних мов Бухарестського університету, радника Міністерства культури і культур Румунії, голову Бухарестської філії СУР.

♦ Доріну ФАРТУШНИК (29 грудня 1958 р.) – давнього адміністратора СУР.

На Многії літа, дорогі ювіляри!

Хай Бог щастить Вам і Щасливих Свят!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Мал. Б. Ревчуна

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Вик. об. гол. ред. – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія

ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România

str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA

Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.